

УДК 378.147

Ду Цзінсюй

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ КНР

Динамічний розвиток ринкових відносин у китайському та українському суспільстві зумовлює нагальну потребу у формуванні підприємницької компетентності населення. Причому особливої актуальності це завдання набуває для студентів університетів, які в майбутньому займатимуть ключові позиції в різних сферах професійної діяльності. Тому сьогодні проблема формування підприємницької компетентності у студентів указаної категорії є важливим об'єктом дослідження для багатьох китайських та українських науковців.

Як встановлено, окремі аспекти цієї проблеми знайшли широке відображення в науковій літературі. Так, сутність та структуру підприємницької компетентності особистості розкрито такими вченими, як А. Агеєв, Ван Хуей, О. Романовський, В. Радаєв, Ю. Старостін, Чжан Хуйхуа ітн. Основні шляхи формування цієї компетентності в учнівської та студентської молоді проаналізовано в наукових працях Джи Ючао, Д. Закатного, Лін Хайтао, С. Мельника, Н. Пасічник, Н. Побірченко та ітн. Відзначаючи вагомий внесок у вивчення порушеної проблеми вказаних науковців, необхідно водночас зазначити, що вченими не проводилось окремого дослідження, присвяченого вивченню теорії та практики формування підприємницької компетентності в студентів китайських університетів. Однак узагальнення наукових доробок з цієї проблеми створює сприятливі передумови для їх творчого використання у вищій школі України та інших країн. Тому можна підсумувати, що обрана проблема дослідження є дійсно актуальною.

З урахуванням викладеного сформульовано такі *основні завдання* статті – визначити сутність та структуру підприємницької компетентності, висвітлити питання формування підприємницької компетентності студентів в університетах КНР, виявити можливості творчого взаємозбагачення теоретичних і практичних доробок китайських та українських педагогів з порушеної проблеми.

Під час проведення дослідження з'ясовано, що в науковій літературі вченими пропонуються різні визначення поняття «підприємницька компетентність». Наприклад, під цим поняттям дослідники розуміють: сукупність особистих і ділових якостей, навичок, знань, певної моделі поведінки, володіння якими допомагає людині успішно вирішувати різні бізнес-завдання і досягати високих результатів діяльності (М. Стрельніков [1, с. 105]); «здатність особи співвідносити власні економічні інтереси з наявними матеріальними, трудовими і природними ресурсами й інтересами інших людей та суспільства; бути готовим активно діяти, організовуючи

власну трудову діяльність і працю колективу; своєчасно адаптуватись до нових потреб ринку праці, оцінюючи власні особистісні та професійні можливості й здібності; ухвалювати економічно обґрунтовані рішення, складати й реалізувати плани діяльності, презентувати інформацію про її результати» (В. Майковська [2]); інтегративна якість людини, що забезпечує успішність її підприємницької діяльності та включає в себе професійні знання, лідерські й креативні здібності, соціально-професійну гнучкість, комунікативні вміння, навички соціальної координації й управління (Ван Хуей, Джи Ючао, Лін Хайтао, Чжан Хуйхуа [3; 4].

На підставі врахування різних поглядів науковців визначено, що підприємницька компетентність – це інтегративне особистісне утворення, яке забезпечує здатність людини успішно здійснювати підприємницьку діяльність (тобто самостійну господарську діяльність), спрямовану на отримання певних матеріальних та соціальних вигід. Доцільно також відзначити, що на основі опрацювання наукових праць різних учених (Ван Хуей, Джи Ючао, Лін Хайтао, В. Майковська, Г. Матукова, Г. Назаренко, Чжан Хуйхуа [2–6] зроблено висновок про те, що структура підприємницької компетентності студентів університетів у закладу вищої освіти включає такі компоненти: *особистісно-вольовий* (сформованість необхідних для здійснення цієї діяльності особистісних якостей: воля, наполегливість, ініціативність, чесність, соціальна відповідальність, інтелектуальна гнучкість, креативність тощо); *інформаційно-когнітивний* (засвоєння основ менеджменту, маркетингу фандрейзінгу, нетворінгу, психології бізнесу, знань про організацію та здійснення підприємницької діяльності в сучасних умовах, знань про способи отримання нової інформації й перевірки її достовірності); *організаційно-комунікативний* (здатність розбудовувати комунікативні контакти з різними людьми, організовувати й мобілізувати працівників на виконання поставлених завдань, створювати сприятливу атмосферу в організації тощо); *інноваційно-комерційний* (здатність виявляти нові потреби ринку та швидко реагувати на них, розробляючи нові види товарів і послуг; визначати прибутки й доходи бізнесу, вартість продукції; вибирати й поєднувати різні види господарської діяльності з метою отримання найбільшої вигоди; вести переговори з постачальниками, посередниками, споживачами; будувати процес реалізації продукції, організовувати співпрацю з іншими фірмами з метою розширення своєї діяльності й отримання прибутку тощо).

Варто зазначити, що успішному формуванню підприємницької компетентності студентів в університетах КНР значною мірою сприяє сучасна соціально-економічна ситуація в цій країні, реалізація політики економічної відкритості та всебічної підтримки підприємництва на рівні держави. Зокрема, у Китаї сьогодні спостерігається бум підприємництва, яке проявляється в безлічі різних форм: від вуличної торгівлі різними товарами для туристів, базарів з національними сувенірами, маленькими

кафе з традиційною їжею до широкомасштабних ділових ініціатив на основі використання новітніх комп'ютерних технологій.

Як підкреслював у свій час Ден Сяопін, створення сприятливих умов для збагачення пересічних людей є важливим аспектом державної економічної політики КНР. Про успішність цієї політики в галузі підприємництва сьогодні свідчить, наприклад, постійне збільшення поданих китайцями патентних заявок. Так, у 2000 р. таких заявок було 25 тис., у 2010 р. – уже 230 тис. У 2017 р. кількість таких заявок ще більше збільшилось, унаслідок чого Китай зайняв друге місце за кількістю міжнародних патентних заявок, поданих через Всесвітню організацію інтелектуальної власності, значною мірою скоротивши відставання від давнього лідера в цій галузі – США [7].

Слід зауважити, що в останні десятиріччя значна увага державних службовців приділяється вирішенню питання залучення до різних видів підприємницької діяльності мешканців сіл, чиї матеріальні доходи є, як правило, набагато нижче, ніж у містах, а багато родин взагалі знаходяться на межі злиднів. У світлі цього нагадаємо, що сьогодні в Китаї активно розвивається етнічний туризм, який викликає значний інтерес як у самих китайців, так і в іноземців. Тому держава виділяє значні матеріальні кошти селянам для ремонту старих та будівництва нових будинків, щоб можна було приймати туристів, а також для створення необхідної для цього виду туризму інфраструктури. Такий підхід є набагато ефективнішим, ніж видача селянам кредитів. Адже залучення людей до роботи в галузі етнічного туризму дає змогу, з одного боку, вирішити проблему їхньої трудової зайнятості, а з іншого боку – розширити масштаби туристичного бізнесу, який сьогодні є одним із найбільш економічно вигідних сфер державної економіки.

Уточнимо, що сьогодні в КНР більше 75% нових робочих місць створюється саме приватним бізнесом. Очевидно, що досягнення таких високих результатів пояснюється активною роботою представників різних органів державної влади, спрямованої на стимулювання підприємницької активності китайських громадян.

Утім у КНР студенти університетів теж мають широкі можливості для підприємницької діяльності, які зумовлюються насамперед такими факторами: наявність високоякісної освіти, активний розвиток внутрішнього ринку, сприятлива державна політика тощо. Слід також зауважити, що в Китаї проводиться цілеспрямована політика щодо залучення студентів до сфери підприємництва.

Так, у руслі реалізації цієї політики китайським студентам викладають відповідні навчальні курси. Крім того, у країні діє ряд спеціальних програм, спрямованих на поліпшення навчання студентської молоді підприємництву. Однією з найбільш відомих програм є програма «Знай про бізнес», що включає в себе відповідні освітні модулі й навчальні матеріали для викладання основ підприємництва студентам університетів. Указана програма була розроблена Міжнародною

організацією праці. Упровадження таких програм в освітній процес університету сприяє оволодінню китайськими студентами знаннями та вміннями, необхідними для здійснення підприємницької діяльності, успішного управління підприємством.

Варто також нагадати, що багато молодих китайців здобувають вищу освіту за кордоном. Для того щоб стимулювати повернення талановитих молодих людей у Китай, створити сприятливі можливості для застосування ними засвоєних знань і вмінь у галузі підприємництва на практиці, у державі для таких студентів створено декілька сотень інкубаторів-стартапів, які забезпечують надання послуг з підтримки створення нових компаній, полегшуючи в такий спосіб отримання потрібної інформацією про людські ресурси, проекти, способи фінансування тощо. На сьогодні такі інкубатори працюють майже з 8 тисячами підприємств та 20 тисячами студентів [8].

Доцільно також зазначити, що значну роль у залученні китайської молоді до підприємницької діяльності відіграють суспільні молодіжні організації, у першу чергу Комуністичний союз молоді. Ці організації не тільки заохочують студентів створювати власні компанії, а й допомагають вивчати бізнес на практиці. З цією метою органами студентського самоврядування під керівництвом представників університетів чи інших організацій регулярно проводяться різні заходи, зустрічі з представниками бізнесу, майстер-класи, конкурси тощо. Наприклад, у 2014 р. Китайська національна Молодіжна ліга вперше організувала для студентів-початківців у галузі бізнесу конкурс стартапів, в якому взяло участь 385 проектів. Оскільки цей конкурс викликав значний інтерес у молодих бізнесменів, студентські лідери вирішили проводити такі конкурси на регулярній основі. Крім того, на державному рівні було прийнято рішення про фінансування всіх витрат для проведення цих конкурсів.

Отже, можна зазначити, що в Китаї накопичено цінні теоретичні та практичні доробки формування підприємницької компетентності студентів університетів. Ці доробки можуть стати в нагоді українським викладачам та студентам університетів. У подальшому планується проаналізувати теоретичні ідеї українських учених про основні шляхи формування вказаної компетентності в майбутніх фахівців, а також узагальнити практичний досвід її формування у студентів українських університетів.

Список використаної літератури

- 1. Стрельников М. В.** Розвиток підприємницької компетентності магістрантів з бізнес-адміністрування засобами проективної освіти. Педагогічні науки : зб. наук. пр. Полтав. нац. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2016. – Вип. 66-67. – С. 104–110.
- 2. Майковська В. І.** Сутність і структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців в Україні. Вісник [Житомир. держ.

ун-ту імені Івана Франка]. – 2017. – № 1 (87). – С. 112-117. 3. 王辉 · 张辉华.大学生创业能力的内涵与结构[J].国家教育行政学院学报, 012(2) : 81-86. 4. 纪玉超 · 林海涛.大学生创业能力的内涵解析及多维培养方式[J].教育与职业 · 2011(30) : 83-84. 5. Матукова Г. І. Теоретико-методологічні засади розвитку підприємницької компетентності у майбутніх фахівців економічного профілю: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04. – К., 2016. – 670 с. 6. Назаренко Г. А. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідності до вимог нових державних стандартів : метод. посіб. – Черкаси, 2014. – 68 с. 7. Китай выводит число международных патентных заявок на рекордно высокий уровень; растет спрос на охрану товарных знаков и промышленных образцов. URL : http://www.wipo.int/pressroom/ru/articles/2018/article_0002.html. 8. Бухарова О. Дело за малым. URL : <https://rg.ru/2015/10/27/krugliystol.html>.

Ду Цзінсюй До питання формування підприємницької компетентності студентів в університетах КНР

У публікації визначено, що підприємницька компетентність – це інтегративне особистісне утворення, яке забезпечує здатність людини успішно здійснювати підприємницьку діяльність (тобто самостійну господарську діяльність), спрямовану на отримання певних матеріальних та соціальних вигід. Під час проведення наукового пошуку встановлено, що ця компетентність включає такі компоненти: особистісно-вольовий, інформаційно-когнітивний, організаційно-комунікативний, інноваційно-комерційний. У статті також доведено, що студенти китайських університетів мають широкі можливості для підприємницької діяльності, які зумовлюються насамперед такими факторами: наявність високоякісної освіти, активний розвиток внутрішнього ринку, сприятлива державна політика тощо. Указано, що в КНР проводиться цілеспрямована політика щодо залучення студентів до сфери підприємництва. Так, у руслі цієї політики китайським студентам викладають відповідні навчальні курси, реалізують ряд спеціальних навчальних програм.

Ключові слова: підприємницька компетентність, студенти університетів, КНР.

Ду Цзінсюй К вопросу формирования предпринимательской компетентности студентов в университетах КНР.

В публикации определено, что предпринимательская компетентность – это интегративное личностное образование, обеспечивающее способность человека успешно осуществлять предпринимательскую деятельность (то есть самостоятельную хозяйственную деятельность), направленную на получение

определенных материальных и социальных выгод. Во время проведения научного поиска установлено, что эта компетентность включает следующие компоненты: личностно-волевой, информационно-когнитивный, организационно-коммуникативный, инновационно-коммерческий. В статье также доказано, что студенты китайских университетов имеют широкие возможности для предпринимательской деятельности, обусловленные в первую очередь такими факторами: наличие высококачественного образования, активное развитие внутреннего рынка, благоприятная государственная политика и др. Указано, что в КНР проводится целенаправленная политика по привлечению студентов к сфере предпринимательства. Так, в русле этой политики китайским студентам преподают соответствующие учебные курсы, реализуют ряд специальных учебных программ.

Ключевые слова: предпринимательская компетентность, студенты университетов, КНР.

Du Jingxu For the Issue of the Entrepreneurial Competence Formation of the Students of Chinese Universities.

It was defined in the publication that entrepreneurial competence is an integrative personal formation that provides the ability of a person to successfully carry out entrepreneurial activity (that is, independent economic activity) aimed at obtaining certain material and social benefits. During the research, it has been established that this competence includes the following components: personal and volitional, information-cognitive, organizational and communicative, innovation-commercial. It was proved that the students of Chinese universities also have wide opportunities for entrepreneurship, which are caused by many positive factors: the presence of high-quality education, active development of the domestic market, favorable state policy, etc. In the CPR, there is a targeted policy for the attracting students to business. Thus, in the realm of the implementation of this policy, Chinese students are taught the appropriate training courses, there are a number of special educational programs. One of the most well-known programs is the Knowledge of Business program, that includes relevant educational modules and training materials for teaching entrepreneurship basics to university students. The program was developed by the International Labor Organization. In order to stimulate the return of talented young people to China, the creation of the optimal opportunities for application by specialists of the acquired knowledge and skills in the field of entrepreneurship in practice, several hundred start-up incubators have been created for such students in the state, that provide the support services creating new companies, thus facilitating the obtaining of the necessary information about human resources, projects, methods of financing, etc.

Key words: entrepreneurial competence, university students, China.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2018 р.

Прийнято до друку 26.10.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.